

ВАРНЕНСКИ КОРЕНЯКЪ

Органъ на Културно-Просвѣтното Икономическо Дружество Варненски Коренякъ

Броя 1 лв.	Год. абонаментъ 25 лв. Излиза двуседмично	Редакция и администрация въ клуба — Варна, 6-й Септемврий № 29.	Обявления се приематъ по споразумение	Броя 1 лв.
---------------	--	--	--	---------------

ЗАКОННОСТЪТА ПРЕДИ ВСИЧКО.

Всяка държава се управлява по закони, установени по известен редъ, чрезъ който се уреждатъ правоотношенията между отдѣлните лица, както и правоотношенията между отдѣлните лица съ държавата и създаденитъ отъ последната управителни тѣла и институти. Безъ уредба на тия правоотношения не може да съществува модерна държава, защото безъ наредби и закони, би се дало възможност на произволи. Но и при наличността на закони, пакъ може да се дойде до произволи, ако законитъ не се зачитатъ и ако се нарушаватъ отъ лица, които най-много трѣбватъ да ги зачитатъ.

Неспазването на законитъ дава основание да се говори за облагодетелствувания, за злоупотребления, за нередовности, които излагатъ управници и подбиватъ тѣхния авторитетъ.

Често четемъ изъ пресата, чуваме да се говори за афери, за нередовности, въ сѣлки, но въ действителностъ не всъкога такива съществуватъ. За да се даде просторъ на мълвата, да

говори за афери и нередовности, често пѣти това се дължи на обстоятелствата, че не се спазватъ законитъ, нарушаватъ се, забикалятъ се и всичко това се обяснява отъ тия, които следятъ, че нарушенията се правятъ, за да се създаде нѣкому облага, да се направятъ отстъпки и пр. Така и въ Варна, мълвата разнася всевъзможни слухове, които подлежат на щателна проверка. Тия, които прилагатъ законитъ, не бива да ги нарушаватъ подъ предлогъ, че обществения интересъ на гражданитъ налага нарушаването, защото всяко отклонение дава просторъ на мълвата да дава тълкувания, че се преследватъ други скрити цели.

Само тогава, когато законността въ една държава се издигне, като лозунгъ на всички, може да се гарантира едно честно и порядъчно управление на държава и община.

Никакви отстъпки отъ законитъ въ страната и това е гаранция за добрия вървѣжъ на всички работи.

Градъ Варна.

Културно-географски бележки.

Отъ А. ИШИРКОВЪ

Възникване на гр. Варна.

Брѣгътъ на Варненския заливъ, дето се свършва широкиятъ ерозивенъ улей на Провадийската рѣка и редица езера, по които се извършва съ най-голяма леснота съобщението на северна България съ Черно-море, представя удобни мѣста за селища. Голѣмото Девненско езеро, което се простира непосредствено задъ залива, чрезъ по-спокойнитъ си води е внушавало повече дързостъ у първитъ риболовци въ този край и съ това се усилява още повече пригодността на варненското крайбрежие за ранно селище. И може съ голѣма вѣроятностъ да се предположи, че още първитъ примитивни хора, които сж живѣли въ източна България, сж оценили предимствата на благоприятното положение на Варненския заливъ и сж се установили за дълго или на постоянно жилище въ околността на днешна Варна. Братя Шкорпилъ намѣрили на Галатския брѣгъ остатъци отъ храна на първобитни хора: останки отъ миди *Mytilus edulis*¹⁾ — най-стари доказателства за човѣшкия животъ въ този край.

1) Братя К. и Х. Шкорпилъ: Паметници на гр. Одесосъ — Варна. Годишенъ отчетъ на Варненската мъжка гимназия „Фердинандъ I“ за 1897/98 учебна година. Варна 1898 стр. 3.

Първиятъ исторически народъ, който живѣлъ край брѣговетъ на Варненския заливъ били тракитъ кробизи. Дали сж имали тѣ селище край залива, не ни е известно. Споредъ историята първи основатели на гр. Варна се явяватъ гърцитъ. Въ периплуса на Черно-море отъ Псевдо-Скимноса²⁾ четемъ че Одесосъ основали милетяни, когато въ Мидия царувалъ Астиагъ. Около него живѣли тракийцитъ кробизи. Споредъ тази бележка на Псевдо-Скимноса Ed. Mayer (*Geschichte des Alterthums* т. II. стр. 451) опредѣля дата за основания на гр. Одесосъ годината 585 преди Христа. Дали милетянитъ сж турили първи начална на града, или сж се възползували отъ съществуващо вече тракийско селище на това мѣсто, не ни е известно.

Въ противоположностъ на градоветъ Аполония (Созополъ), Анхиадо, Месемврия и Калиакра на нашето крайбрежие, които представятъ полуострови, скачени съ тѣсни лесно защитавани провади, каквито мѣста избирали съ особена любовъ старитъ гърци за градове. Одесосъ представя откритъ градъ, който можалъ да дири защита само задъ градскитъ си стени. Да основатъ милетянитъ града Одесосъ на мѣстото на сегашна Варна въ дѣното на залива, а не на Галатски или Евксиноградски носъ, дето възник-

Издаденъ отъ Müller въ съчинението *Geographi Graeci Minores* т. I. Преводъ отъ Г. Кацаровъ въ Период. Спис. кн. LXI, св. 8.

Я. Варналиевъ.

АНРОПОЛЪ.

Единственъ, забележителенъ паметникъ въ града ни е византийската кула до черквата „Св. Георги“. Той е лична старина на древния градъ Одесосъ, сега гр. Варна. Той е остатъкъ отъ древния Акрополисъ — крайнина на града, и е частъ отъ крепостта, която е имала и други по-малки кули по край каменната ограда на града, служили за наблюдателни постове. На върха на кулата е имало стаячка — наблюдателница. Подъ кулата, известно е, има подземия, които сж служили за военни цели и презъ 1828 г., при обсадата на Варна отъ руситъ, варненци сж намирали подслонъ въ тѣзи подземия. Тази кула, както е известно отъ древната история, е съградена отъ императора Юстинианъ, върху основитъ на древния елински акрополъ, за запазване отъ нашествията на варварски племена. Кулата е построена на най-високата частъ на града, около 20 м. надъ морската повърхност. Отъ върха на кулата се разкрива прекрасенъ изгледъ: височинитъ около Евксиноградския дворецъ, къмъ Девния и къмъ Галатския носъ. За да може да се установи, истината, че имало нѣкакви дворци подъ кулата, трѣбва да станатъ разкопки, за които трѣбва да се похарчатъ милиони, а до тогава ще играе въображението върху предположения и вѣроятности.

Шатобрианъ съ пълно основание е казалъ: „развалинитъ и гробищата откриватъ намъ истини, които невъзможно е да знаемъ въ всѣко друго мѣсто“.

За да може да се запази тази единствена древна старина, свързана съ името на Аспарухъ, основателъ на бълграското царство Долна Мизия, презъ м. февр. 1906 г. мѣстното арх. Д-во е подало до общината заявление съ следното съдържание: 1) „при регулацията на I. уч. да се отчуждятъ съседнитъ на кулата дворове и съ това да се освободи кулата; 2) около нея да се направи площадъ (градинка); 3) самата кула да се обгради съ желѣзенъ пармаклѣкъ съ вратичка, презъ която да може само съ особено позволение да се влиза въ подземията, що се намиратъ подъ кулата и 4) да се разпореди общината чрезъ санитарнитъ власти за почистване на подземията, които служатъ за нужници. Европейскитъ пътешественици съ отвръщение споменуватъ въ своитъ пѣтни бележки, за срамъ на гр. Варна, за омръсяването на древния акрополисъ“.

Общинския съветъ приелъ това предложение на Д-вото, следъ доклада на една техническа комисия

нали по-късно важни укрепени селища: Галатосъ или Калатосъ и Макрополисъ, сж се водили сигурно отъ по-широки търговски съображения: да бжде градътъ колкото се може по-достъпенъ за съобщение съ вътрешността, да стане центъръ на сухопътно и морско съобщение.

назначена за целта. Обаче, нищо не бѣ изпълнено.

Д-вото не се спрѣ до тука. То се отнесе и до Мин. на Нар. Просвѣщение, на основание чл. 27 ал. 3. за старинитъ. Комисията при това М-ство разгледала заявлението на 22. XI. 1913 г. Съ писмо № 25 отъ 3 януарий 1914 до г. Кмета препоръчва, штоо около кулата да има площадка—градинка, за да се създаде подходяща околност на важния за миналото на града паметникъ. Отъ 1914 г. до 1936 г. нищо не е направено отъ общината. Едвамъ презъ 1936 г. новата управа взема решение, въ изпълнение решението на общинския съветъ отъ 1906 г. и писмото на М-ството отъ 1914 г., следъ 22 години, да отчужди кжщата на Енглези. Отчуждаването на недвижимъ имотъ става, до колкото знаемъ, съ заплащането на стойността на кжщата веднага, обаче до тука се спира. Нито отваря площадъ, нито събаря кжщата.

До кога това състояние ще се продължи? Нима може единъ недвижимъ имотъ, отчужденъ за една целъ, да се използва за друга? Не сме правникъ, за да можемъ да отговоримъ на този въпросъ, но практическитъ разумъ говори, че не може. Общ. управа, а особено новиятъ общ. съветъ, да вземе при сърдце този въпросъ и да направи потрѣбното за украса на тази частъ на града, около кулата, толкова повече, че на върха на тази кула се въздига бюста на Аспарухъ, а подъ него още се намиратъ омърсени и задрѣстени входи. Независимо отъ тѣзи съображения, курортната политика налага изпълнението на молбата на Археол. Д-во, защото чужденцитъ ще се чудятъ на нехайството ни, което ще отдадатъ на нашата низка култура по неспазване и неукрасяване старинитъ.

СТЕФАНИЯ КР. МИРСКА

(Биографични бележки)

(Продължение отъ бр. 18.)

Въ 1897 г. се основава въ Варна Женско Д-во съ читалище „Саморазвитие“, на което Стефания Мирска е била председателка до 1902 г. Това дружество е развило доста голѣма деятелностъ, като е имало за целъ да просвѣщава чрезъ устройване на театрални представления, концерти и сказки. Такива сказки е държала и Стефания Мирска, отъ които сж запазени въ архивата ѝ сказкитъ за „Майката на Гете“ и „Семейството, като пръвъ възпитателъ“ (държана на 3 II. 1902 г.)

Въ тия сказки сж изтъкнати мисли, които заслужаватъ да се напомнимъ. „Майчиниятъ образъ стои въ детинското въображение, като небесенъ ангелъ хранителъ, дава на децата сила въ мъчителни минути, насърчава ги въ опасностъ, укрепява ги противъ съблазни, и много младежи бѣха погинали, ако не ги поддържаше въспомена за добрата имъ и благородна майка“. „Въ семейството винаги трѣбва да има миръ, любовъ

и сговорност, защото без тия нѣща и най-чедолюбивата майка бива слаба да даде на децата си желаното възпитание. Но какво може да направи и най-добрата майка при баща, който не иска да знае за възпитанието на рожбитѣ си?

Азъ вѣрвамъ въ спасителността на правилото: „Добри граждани и гражданки има само тамъ, гдето има добри майки и добри бащи.“

Макаръ и майка на 8 деца, Стефания Мирска, ако и да е срѣщала доста тревоги въ живота си, не бѣше сломена духомъ. Тя до последния часъ на своя животъ напѣстваше младитѣ, съветваше всички, съ които се срѣщаше, учеше ги къмъ добро, даваше имъ сила и вѣра. Тя не знаеше почивка. За нея труда бѣше най-любоимото нѣщо въ свѣта. Обичаше физическия трудъ, бѣше добра домакиня, но това не ѝ прѣчеше да обогатява своитѣ познания до последния часъ на своя животъ. Всичкото си свободно време тя прекарваше въ четене. Интересуваше се отъ всичко, защото у нея бѣ развито общественото чувство и любознателността къмъ всичко.

Тя бѣше жива история на всичко онова, което е станало въ градъ Варна следъ освобождението. Тя, обаче, не се ограничаваше да следи само живота въ Варна, тя следѣше политическо-обществения животъ въ България. Тревожеше се за България, за Варна, защото тя бѣше добра и родолюбива българка, която не можеше да търпи неправди и несправедливости, защото тя така бѣше възпитана — да обича родината си, да работи за нея и да се жертвува за нея.

Нейниятъ животъ бѣше живота на градъ Варна, живота на България.

Тя и въ страданията и тревогитѣ бѣ силна, твърда и съ спокойствие говорѣше за смъртта. Макаръ и съ разстроено здраве, тя нѣколко месеца преди смъртта си написа своитѣ спомени отъ пансиона въ Киевъ, тя преведе и писаната отъ Игнатиевъ за освобождението на Варна (печатано въ бр. 3 и 4 т. г. на в. „Варненски Кореняк“).

Тя притежаваше всички добродетели, които може да има човѣкъ, тя бѣ добра българка, добра възпитателка, добра приятелка, добра събеседница, въобще съ една речъ — тя бѣ добра жена, която може да служи за примѣръ на всички, които искатъ да следватъ пътя къмъ доброто.

И дори, когато тя напуска тоя свѣтъ, тя се обръща къмъ лѣкаръ и близки и да проси извинение, че имъ създава безпокойствие, като ги оставила безъ сынъ.

Внимателна къмъ всички, дори и въ последната минута, когато тя се прощава съ живота.

Тя умира съ пълното съзнание, че е дала онова, което можеше да

даде, и спокойно склопи очи, и се раздѣли съ всички, които я обичаха, като остави назидателни примѣри за трудолюбие, за скромност, за честност, за твърдост и постоянство, за всички човѣшки добродетели, за любовъ къмъ близки и родина.

Годишниятъ абонаментъ на вестника е само двадесетъ и петъ лева.

Архим. Инокентий.

Четенето на новия Султански ферманъ въ варненския конакъ.

Недоволството на населението отъ него. Злодеянията на арнаути, турци и черкези.

Съ повѣрително писмо подъ № 61 отъ 26 декемврий 1875 год. варненскиятъ руски вице-консулъ донася на русенския генераленъ консулъ А. Н. Мошичъ по озаглавения факти, следното:

„Въ миналия недѣленъ денъ, 22 того, въ мѣстния конакъ бѣ проченъ новиятъ Султански ферманъ. Макаръ, че два деня по-рано, на населението бѣше оповестено по-рѣдствомъ общественя глашатай (теляла), който е викалъ по цѣлия градъ, а така сѣщо, както и по всичкитѣ църкви въ него денъ еноришитѣ били поканени отъ духовенството да се явятъ въ конака при все това, при четенето, слушателитѣ се явили сравнително малко.

Освенъ чиновницитѣ отъ мѣстната военна и гражданска администрация, сѣ присѣствали въ униформа, и представителитѣ на немюсюлманскитѣ общини въ града, частни лица отъ мѣстното пѣстро население имало малко и, то, заради любопитство.

Макаръ чиновницитѣ отъ мѣстната администрация да се стараха да придадатъ на церемонията външенъ блѣсъкъ и нѣкаква тържественостъ, но това вършеха съ такава видима натегателностъ, че на края излязаше комично. Разбрано е защо става това. Тѣ като мѣстното мюсюлманско и немюсюлманско население е било предварително запознато съ буквата и духътъ на фермана отъ цариградския печатъ, вече е било отпорано разположено къмъ него, — мюсюлманското враждебно, а християнското недовѣрчиво, вследствие на което Султанския ферманъ тукъ бѣше посрещнатъ съ подваляваща апатия. Турцитѣ направо се подиграватъ съ него, а християнитѣ презиратъ.

До получаване на подлистника отъ Русе, като четѣлъ, преди нѣколко дни, въ единъ отъ турскитѣ цари-

градски вестници, струва ми се „Басиретъ“ изложението на фермана мѣстниятъ наибъ, нестѣснявайки се отъ присѣствието на немюсюлманскитѣ членове на своето ведомство, Темизи кукукъ, извикалъ: „Ахъ падишехъмъ, падишехъмъ, биръ кьошеде буджакта елиме дюшсентъ да биръ одунъ алсамъ гьостереимъ сана имтиазъ, имтиазъ“ (ахъ царю, царю, като взема отъ огнището една главня въ ржката си да ти покажа реформи, реформи“). Другъ турчинъ изъ мѣстнитѣ дворяни (мютевела), членъ на меджлиса, Шакиръ бей, който взелъ участие въ разговора, ставащъ между българския представителъ въ конака Господинъ Ивановъ и предприемача на войската гъркътъ Кувела, по поводъ на току-що прочетения въ конака Султански ферманъ, казалъ, че за всѣка дивотия се говори само три дни, а следъ това се забравя. Единъ отъ военнитѣ началници на мѣстнитѣ войски, който влѣзълъ въ бръснарницата и забелязалъ, че домакинътъ държи въ ржката си вестникъ, попиталъ Гарабеда: не чете ли той въ него за новия ферманъ? На положителния отговоръ юзбашията съ остра ирония съветвалъ Гарабеда да скрие тоя брой въ дъното на своя сандѣкъ и когато има нѣкаква работа съ конака, то да се яви въ хюкюмета съ тоя брой въ ржка.

Ще се ограничи съ превеждането само на тия три, повече или помалко, важни указания за настроението на висшия слой въ мохамеданското общество, безъ да се говори за ежедневитѣ изявления на турцитѣ, които проявяватъ въ дълничния си животъ съ християнитѣ.

Що се касае до християнитѣ, то тѣ наричатъ новия ферманъ копице на Хати шерифа и Хати хумаюна, прибавяйки: за какво е потребенъ новия Хати, когато предшествуващитѣ продължаватъ да оставатъ мъртва буква, каквато участъ ще постигне и последния? Новиятъ ферманъ, споредъ тѣхното мнение, служи само за това, да усили и безъ това вече усиленото отъ събитията въ Херцеговина и Босна, както и произшествията въ България, да дразнятъ турцитѣ противъ християнитѣ. И действително, като че ли въ потвърждение на последното изпращане на християни, които преди три дни се връщаха въ града, арнаутинътъ Али, като срецналъ по пътя на кола селянина отъ с. Чатма — Генчо — застрелялъ го въ челото и повалилъ мъртавъ на земята. Убитиятъ оставилъ осемъ малолѣтни сирачета.

Турцитѣ помухамеданчиха единадесетъ годишното гърче Панайотъ отъ с. Кестричъ, което отначало обещаващо да повърнатъ на грцката община, а сега, изпращатъ въ русенското ислахане (сиропиталище).

На 23 декемврий шайка отъ

седемъ души на коне, като обхванали голѣмия пѣтъ между града и с. Девня, безприпятствено ограбвали всички християни, които се връщали за празника въ града.

Вчера въ града се разнесе слухъ, че тая шайка, която изключително се състояла отъ черкези какво че, като извършила нападение върху държавната поща, която отивала отъ Добричъ за Варна съ 300 хиляди гроша съ целъ да я ограбятъ, но на заптието, което съпровождало пощата му се отдало да ги разгони.

Въ заключение честъ ми е да прибавя, че до колкото можяхъ въ последнитѣ двадесетъ дни, положихъ старания, съ появяването на свѣтъ на новия Султански ферманъ, прислушвайки се и къмъ дветѣ страни — мухамедани и християни, на менъ ми се удаде да се осведомя, че турцитѣ не желаятъ да се подчинятъ на волята на своя Падишахъ, когото наричатъ гяуринъ и да приведатъ въ изпълнение волята му — и християнитѣ, които знаятъ цѣлата лъжа на турцитѣ, нищо добро не очакватъ отъ новия Хатти.

Абонирайте се на в. „Варненски Кореняк“

Ж. Ж.-въ

„БЛАГОДЕТЕЛИТЪ НА ГР. ВАРНА“

И „ЗАБРАВЕНИЯТЪ КОМИТЕТЪ“

Поводъ за да напишемъ тѣзи редове ни послужиха дветѣ статии подъ горното заглавие на г. М. Ф.-овъ, обнародвани въ броеве 5972 и 5974 на в. „Варненски новини“. Въ първата статия той ни дава накратко сказката на г. Георги Златевъ предъ Радио — Варна на 8 дек. 1936 г. на тема „Благотворителността, благодетели и обществена отплата“. Мислитѣ, които сѣ изказани отъ г. сказчикъ сѣ ценни, защото се докосва до възпитанието на младежта въ миналото, както и въ настояще, и се изказва: „стремлението на възпитателитѣ е било, е и сега, редомъ съ преподаването, което вършатъ, да всадятъ въ крехкитѣ души на младежитѣ всички добри качества, които, като обогатяватъ тѣхниятъ характеръ и ги освободятъ отъ лошитѣ имъ навици, привички и пороци, да направятъ отъ тѣхъ хора съвременни, достойни да защитятъ своето лично азъ и като служатъ за примѣръ на подражание, да изпълнятъ своя граждански и общественъ дългъ.“ Подчертаваме тѣзи правдиви, ценни мисли на г. Георги Златевъ. Действително, тежка и трудна е задачата на възпитателитѣ, ще прибавимъ ний, защото, както казва Кантъ „подготовката на младежта

Д-ръ П. Д. Скорчевъ

(5)

Общъ погледъ на турския езикъ и неговото влияние върху българския народенъ говоръ.

(Измѣстването на българскитѣ суфикси отъ турски).

Потурчването на българския езикъ не се ограничава само съ масовото измѣстване на наши отъ турски думи. Говорътъ на простия българинъ неустѣнно се е давилъ въ дълбокитѣ води на турския езикъ, предъ чието стихийно разливане окончателно, суфикситѣ на българскитѣ думи не устояватъ, а се откъсватъ и отвлечатъ, тѣ ни ставатъ все повече чужди и биватъ замѣстени съ турски окончания: въ старобългарския — кѣнига-чи, шар-чи (бояджия), сока-чи (готвачъ), а после — лѣв-джи, върбица-лия, храста-лакъ.

За да ни стане ясно това „бѣгство“ на българскитѣ суфикси, необходимо е да се запознаемъ съ главнитѣ форми на турското словообразуване. Известно е, че чрезъ прикачване на опредѣлени срички

— суфикси — къмъ основата на една дума нейното значение може да се развие въ най-различни посоки. Да вземемъ за примѣръ турската дума **ЧИФТ**, която значи „двойка“ — чифтъ и текъ; тя значи още „орало“ влачено отъ чифтъ волове; **ЧИФТ-ЧИ** значи „орачъ“, **ЧИФТ-ЧИ-ЛИК** — орачество, земледѣлие; **ЧИФТ-ЛИК** значи „орнище“, „орна земя“, „земледѣлско имение“, **ЧИФТ-ЛИК-ЧИ**; а **ЧИФТ-ЛИК-ЧИ-ЛИК** означава „чифликчийство“.

За по-добра прегледностъ ще бжде умѣстно да разгледаме системно интересувашитѣ ни турски суфикси, които сѣ минали и въ нашия езикъ. Такива сѣ следнитѣ суфикси за образуване на съществителни имена: **-ДЖИ**, **-ЧИ**, **-ДЖУ** означаващи „който съ нѣщо се занимава, който прави нѣщо“ — тѣ отговарятъ на българскитѣ — **АРЪ**, **-АЧЪ**, **-ЕЦЪ**: **ялан-джи**, **симид-чи**, **тютюн-джу**.

— **ДЖИК**, **-ДЖУК**, **-ДЖАК**, — съ тѣзи суфикси се произвеждатъ умалителни форми: **кабар-джик** — пжпка, **подутинка**, отъ **кабар-мак** — подувамъ, **набѣбвамъ** (ка-, а не га-

бара!); **бюрюн-джук** — пашкулъ, **свила**, **коприна**, отъ **бюрюн-мек** — завивамъ, **свивамъ** (на пашкулъ); **с-вила**! **Топал-джик-овъ**, **Арап-чик-ътъ**.

— **ЛЕМЕ**, **-ЛАМА** — служатъ за образуване на утолмятелни форми: **ешек-леме** (магаряга), **пич-леме**, **пуц-лама**, **гьоз-леме** (очище, кржгла тиганица), **кьор-леме** (слѣпокъ), **келеш-леме**.

— **ДАШ**, **-ТАШ** — за означаване на съвмѣстностъ, съобщностъ: **йол-даш** — съпътникъ; **ад-даш** — едноменикъ; **арка-даш** — съ-грѣбникъ, т. е. двама които сѣ винаги арка до арка, опрѣрни грѣбъ до грѣбъ, близки другари; **кар-даш** — братъ (собств. „съ-утробникъ“ — срав. гръц. **а-делфос**). Едно неимовѣрно духовито архитектурско езиково постижение е думата „бюзюк-таш“, т. е. **аналенъ съдружникъ**.

ЛЪК, **-ЛИК**, **-ЛУК**, **-ЛЮК** — чрезъ тия суфикси се обозначавагъ 1. отвлѣчени понятия: **адам-лък** — човѣщина, **гевезе-лик** — глезене, **дост-лук** — перс. приятелство; 2. сборни понятия, сборище, находище на еднакви нѣща: **саман-лък** — плѣв-

никъ; **тютюн-лък** — сждъ за тютюнъ, **нива тютюнище**; **бок-лук**; **сѣван-лък** — лучище; **мисир-ликъ** — нива или хамбаръ за царевица; **кован-лък** — пчелиникъ-ще. Тѣзи суфикси широко сѣ проникнали у насъ: **трѣво-лакъ**, **храста-лакъ**, **върбо-лакъ**, **сливо-лакъ**. — 3. Занятие: **ашичи-лъкъ** — готвачество, та и **обушарлъкъ**, **войниклъкъ**. 4. Закржглени понятия: **ай-лъкъ** — месечина, **заплата за единъ месецъ**, **гюнде-лик** — **на-д(е)н-ица**, **гедже-лик** — **нощница**, **цѣлонощие**; **он-лук** — десетакъ.

Съществителни се образуватъ като се прибавятъ къмъ глаголната основа и следнитѣ отъ интересъ за насъ окончания:

— **ИД**: **геч-ид** — бродъ, **пре-лѣзъ**, отъ **геч-мек** — **минавамъ**; — **ГЪЧ**: **дал-гъч** — **дѣлгащъ**, **чайка**, отъ **далмак** — **потѣвамъ**, **далдисвамъ**; — **АК**: **кон-ак** — **станъ**, **седалище**, отъ **конмак** — **от-сѣдамъ**, **кацвамъ** (грѣцка), **кондисвамъ**; **тар-ак** — **чесало**, **гребенъ**, **даракъ**, отъ **тара-мак** — **реша**, **бич-ак** — **ножъ**, отъ **бич-мек** — **рѣжа**; **бич-им** — **отрѣзка**, **кройка**; **бичкиджиница**.

е най-голямата и най-сложната проблема на времето, на която проблема не може да се гледа с детинско лекомислие“.

Покойният Злати Георгиев е бил единъ скромнен български гражданин на гр. Варна и е бил възпитанъ въ миналото, когато се е обръщало внимание на възпитанието на младежта въ борчески духъ, да служи на родъ и родина съ пълна готовность и себепристрастие. Покойникътъ е единъ отъ благодетелитъ на гр. Варна, който е въздигналъ презъ 1889 година оградата на българскитъ гробища. Рѣдки сж случаитъ на подобни благодеяния и признателното гражданство, респ. общинската управа, е длъжно да отдаде нуждната данъ на отплата, на този покойникъ, като преименува нѣкоя улица на негово име или да остави паметника му въ гробищата, следъ видгането имъ отъ сегашното имъ мѣсто. Това е едно скромно мнение, и остава на общинската управа да намѣри другъ начинъ да изтъкне благодарността си къмъ покойника, наследникътъ на който сж подали нѣколко заявления до общината. Научаваме се, че една затѣнтена улица на края на града, до фабриката „Царъ Борисъ“, била наименувана на негово име отъ учредената за тази цель комисиия. Мислимъ, че това решение на комисиията е неприемливо, защото покойникътъ заслужава по-добра участь, като се наименува нѣкоя улица въ града или въ новия кварталъ къмъ гробищата.

Надяваме се, че общинската управа, като вземе подъ внимание заявленията на наследникътъ на покойника, ще направи потребното. Мислимъ, че и н-ството на Д-во „Варненски Кореняк“ ще се застъпи за удовлетворението на казанитъ заявления, тъй като се отнася до единъ покойникъ благодетелъ на града ни.

Помнимъ, че презъ 1908 г., преди 28 години се основа въ града ни комитетъ подъ название „Българско възраждане“, отъ почитаеми варненски граждани на брой двадесетъ души, отъ които сж останали живи само четирма.

Основателитъ избраха петчленно настоятелство за водене дѣлата и изпълнение цельта на устава: да се въздигнатъ 22 паметника, отъ които 20 на български деятели отъ възраждането, единъ на науката и единъ на свободата. Н-ството извърши по възможность онова, което повеляваше устава. Наименува се алеята на горната часть на приморската градина „Алея на възраждането“ и се въздигнаха нѣколко паметници на нѣкои деятели отъ възраждането. Обаче, следъ войнитъ, и следъ кончината на повече отъ половината на основателитъ, останалитъ членове на н-ството не свикаха ново ограничено събрание да възобновятъ или да допълнятъ чи-

слото на основателитъ и да продължатъ дейността си. Нека ни се позволи, почитателно да кажемъ на живитъ основатели на комитета, че външава имъ се въ дългъ да почетатъ паметта на покойнитъ основатели, като се възстанови комитетътъ и да продължи своята похвална дейность въ бъдещето.

Илия М. Добревъ

За града на мълчанието.

Скъпъ и милъ е живия градъ Варна за своитъ обитатели, но не по-малко е близкъ до сърдцето имъ и она, къмъ залѣзъ слънце, дето всѣко семейство е свързано съ мисли, скжпи покойници, обреча и дава за тѣхъ мило и драго и всѣки день ги спохожда. . . . пали имъ кандилце, кади имъ тамянь, краси ги съ цвѣтъ и оросява обилно съ горещи сълзи изъ недрата на своята изгорѣла душа.

Думата ни е за новитъ гробища. За тѣхъ сж събрани вече стотици хиляди лева, а сж неблагоустроени, изоставени въ съвършено неуредено състояние. Презъ зимата това безмълвно заселище представлява неприветливо холандско тресище, покрито съ дълбока лепкава тиня, която полепва до уши върху дълбоко опечаленитъ майки, вдовици, сестри и дѣщери, едва ли не членове на всѣко варненско семейство. А презъ лѣтото тия съкрушени отъ скръбъ посетители, на които часть отъ плътта и душата лежи тамъ въ черни гробове, падатъ по друмищата, задушени отъ гжсти, непрогледни облаци бѣлъ прахъ, сѣкашъ по пътя и нататкъ се простира пустинята Сахара.

При това Варна се смѣта за курортенъ градъ. Тогава когато покриваме свѣта съ проспекти и реклами, за да привлѣчемъ колкото се може повече иностранны лѣтвници, ние забравяме града на вѣчния покой. А знае се, че културния свѣтъ сжди за даденъ народъ и отъ култа къмъ Бога, Етиката, Естетиката и покойникитъ; отъ паметникитъ, мавзолеитъ, отъ уредбата и чистотата не само въ града на живитъ, но и въ она на мълчанието. Да не си правимъ иллюзии, че можемъ да омаемъ нѣкого, дошелъ отъ западъ или северъ, съ онова лустро, съ което покриваме нашата простота и сиромашия въ центъра или тъй наречената — курортна часть на града, съ паравана, който тъй съмнително покрива нашата ориенталщина. Затова нека вървимъ последователно и планомерно, нека творимъ искрено и целесъобразно; да не погрозяваме щедритъ дарове на Бога. Нашето богатство е въ природата. Винаги сме прибързвали и после, когато е вече късно, сме открили заблуждението си. Стига толкова грѣшки. Оголяхме вече.

Гробища като нашитъ, може би, се срещатъ твърде рѣдко. Въ Ромъния, а особено въ Гърция, дори въ Цариградъ гробищата сж приказни съ благоустройството си. Тамъ народа отива не само за поклонение и ридания, но и за естетична наслада, както варненци посещаватъ своята морска градина. А за она на западъ — и да не приказваме. Тъ не сж за нашата представа: феерични, фантастични сж за насъ. Повтарямъ и подчертавамъ. Въ едно време когато смѣняваме чистия и солиденъ паважъ на площада „Независимостъ“ безъ да имаме подобающа общинска палата, а единъ турски хамбаръ отъ сто години, по ул. „Владиславъ“, която води къмъ вѣчния покой, не се минава кога отъ калъ, кога отъ прахъ. А она паралелни и напрѣчни на сжщата често биватъ съвсемъ непроходими. Добре е когато се строи, въобще, но още по-цѣлесъобразно и ползотворно е, когато се строи належащо, съ огледъ необходимоститъ и удобствата, преди всичко, на широкитъ народни маси. А когато има излишекъ отъ сръдства, можемъ да си позволимъ и лукса да смѣнимъ декорациитъ на града съ по приветливи такива.

Възгласяме своитъ надежди на новия общински съветъ. Очакваме по-планомѣрна по-систематична строителна политика, съ поширокъ кръгъзоръ, съ по-практично-стопанска далновидна обективность. На първо мѣсто се желае единодушно да се благоустроятъ новитъ гробища — втора Варна, града на мълчанието, да се павиратъ улицитъ, водящъ за тамъ, а алеитъ на вѣчния покой, както главнитъ, тъй и междиннитъ, да се циментиратъ. Тъй ще се лѣятъ по-малко сълзи отъ угнетенитъ и оскърбенитъ отъ живота, които всѣки день пригрѣщатъ съ отчаяни ридания бездушнитъ мрамори и черни кръстове и ги обливатъ съ горещи сълзи. Душевитъ терзания ако сж неотразими поне, физическитъ ще бждатъ по-малко. Едно ведро вода е спасително въ началото на пожара. За страдущия отъ жажда пжтникъ въ пустинята, една чаша студена вода е цѣлъ животъ. Нѣма две мнения, че околната приветлива обстановка влияе благотворно върху душевното състояние. Да създадемъ такава обстановка колкото е възможно по-скоро въ града на мълчанието, въ вѣчния покой за всички.

Я. Романчукъ

Жилищниятъ въпросъ въ Варна.

Всички собственици на недвижими имоти въ нашия градъ се оплакватъ отъ жилищна криза: падатъ ценитъ на имотитъ, падагъ наемитъ, мнозина собственици, особено на голѣми здания, гледатъ да продадатъ имота си, но не намиратъ

купувачи; така напр. въ I участъкъ въ района само на две улици се продаватъ 6 грамадни кжщи и на празникъ търсятъ купувачъ.

Такова явление не представлява нѣщо ново. Въ разни времена на всѣкъде, въ странство и у насъ е имало и ще има по разни причини периодически жилищни кризи. Въ нашия градъ обаче, както впрочемъ донѣкъде и въ нѣкои други градове въ България, причинитъ за жилищната криза сж отчасти отъ другъ характеръ отколкото въ странство и за тѣхъ именно пиша настоящата статия.

Отъ стари хора, които сж живѣли въ турско време въ нашия градъ, се научаваме, че тогава по-заможни граждани построявали кжщи почти изключително за свои собствени нужди, а не съ спекулативни цели. Кито сж били по-състоятелни, сж строили двуетажни кжщи, въ долния етажъ тѣ живѣли зиме, въ горния лѣте, защото въ горния етажъ сж имали хубави гледки и по-чистъ въздухъ. Нѣкои пъкъ сж имали уредени въ кжщи бани, отъ които се ползували както тѣ, така и нѣкои сѣседи и приятели. Всички постройки сж били доста примитивни но сжщевременно и доста солидни. Тогава не е имало още голѣмо търсене на свободни квартири, каквото наблюдаваме сега. Като наематели се явявали чуждестранни консули, представители на нѣкои иностранны търговски дружества и агенции, разни дошли отъ други мѣста или отъ странство специалисти занаятчии. На такива то се отстъпвали или цѣли здания или една часть отъ тѣхъ. И така сравнително доста спокойно протичаше животътъ на бащитъ на нашето поколение.

За жалостъ историята не стои на едно мѣсто. Сбждна се голѣмо историческо събитие: освобождение то на България. Вратитъ на новата държава се отвориха широко за западно-европейската цивилизация. България се устройваше по европейски образецъ: усилено се отваряха първоначални и сръдни училища, организираха се административни, финансови и военни учреждения. Въ по-главитъ градове по необходимостъ сж на дошли легиони чиновници, разни комисии, нери и търговци. Всичкитъ тия дошли отъ вънъ хора сж дирили за себе си квартири и често бѣха принудени да взиматъ, каквито сж могли да намѣрятъ. Започнаха да се строятъ нови здания, отначало доста скромни и повечето за собствено употребление. А които съ време сж могли да построятъ по-крупно здание, тѣ разчитали върху наема на по-богати търговци или консули. Когато следъ войнитъ се усили стопанската криза, мнозина предприемачи и търговци натрупали въ тѣзи мжтни времена по-голѣми капитали, започнаха да ги пласиратъ въ голѣми солидни здания, като мислѣха, че пласиратъ

—МА, —МЕ: дол-ма = пълнило отъ дол-мак = пълня; дьон-ме = обрънатъ, ренегатъ отъ дьон-мек = обръщамъ; ашъла-ма = присадъ, отъ ашъла-мак = присаждамъ; бас-ма = печатано (платно) или stampa, шамба, отъ бас-мак = натискамъ, печатамъ (руски: тиснитъ, тиснение), пресувамъ: отъ тукъ: бастър-ма = пастърма т. е. пресувано месо — погрѣшно схванато отъ непознаващи пастърмата, безкритични европейски учени като „месо пресувано и стоплено подъ (?) сѣдлото на коня“ у хунитъ и турко-българитъ — а то е суха пастърма въ кобуритъ на седлото!; ас-ма = висло, висаща лоза: отъ ас-мак = вися, бѣся, ас-ки = вис-ки за панталони, аскии.

—ЪШ: ал-ъш, вер-иш, отъ ал-мак = вземамъ; вер-мек = давамъ; чик-ъш т. е. нѣщо отъ което излизатъ келепиръ, отъ ник-мак = излизамъ. Днесъ всѣки гледа да падне отъ нейде „чикъшъ“. —ТЖ, —ДЖ: акън-тж — течение, патър-дж, то-пур-дж, гюрюл-тю, сакън-тж.

Въ много случаи за образуване

на сжществителни, турскиятъ езикъ си служи съ персийски суфикси:

ЧА, —ЧЕ: па-че = краче: пар-че; баг-че = градинка; — ДАН: зиндан = тъмница; — ИСТАН за обозначаване на мѣсто (отъ общъ коренъ съ сто-я, „станъ“); тюрк-истан, булгар-истан, хинду-станъ: без-истан, безистенъ т. е. мѣсто за продаване на платове (безъ) или на галантерия (безен). — ГЯХ значи мѣсто: дест-гях = тезгяхъ, т. е. мѣсто дето борави ржката (дест); ХАНЕ = заведение, домъ: мей-хане = механа, виненъ домъ (мей = вино); — КЯР, — ГЯР: обозначаватъ занаятъ (араб.) отъ перс. глаголъ керденъ = правя: хизмет-кяр = измекяринъ, слуга (хизмет = работа, трудъ); зиян-кяр = зянкьор-инъ, вредоправецъ; — БАН, —ВАН: нал-бант = подково-правецъ; паз-вант; сайе-бан = сайвантъ, сѣнникъ, отъ перс. сайе = сѣнка; сая; багче-ванъ.

Въ нашия езикъ сж преминали следнитъ суфикси за образуване на прилагателни:

—ЛЖ, —ЛИ, —ЛУ, —ЛЮ: тѣзи

суфикси означаватъ: имашъ нѣкое свойство, снабденъ съ нѣщо, произхождащъ отъ нейде. Маймунъ-сурат-лж = съ маймунско лице, Палабуклиевъ, имашъ мустаци (бѣйкъ) дълги и закривени като пала-шъ = ятаганъ; файде-ли = полезенъ; тербие-ли = възпитанъ; парча-лж; куш-кемик-лия т. е. съ птичи кости, слабостно, неохранено дете. Тия окончания широко сж залѣли нашия говоръ, повечето наши прилагателни отъ имената на села и градове ние образуваме по турски: шумналия, рушчуклия, варналия, че дори и „банскалия“ поради езикова немощъ на нашитъ вестникари (вм. банско-вчани); ние често казваме: пералия (съ шарки на пера), рѣзкалия, цѣпкалия, „коня шарколия на Кралевика Марка“; чичек-лиена (!) басма.

Въ Варна се подвизаватъ зиме и лѣте трима „чичеклии“, начело съ „Чичекли Петро“.

—СЪЗ, —СИЗ, —СУЗ, —СЮЗ: тѣзи суфикси отговарятъ на нашитъ отрицателни представки: без-, не-, Сурат-съз = безъ лице, безсраменъ, грозенъ, тербие-сиз = невъзпитанъ;

кусур-суз = безъ недостатъкъ; юз-суз = безъ (срамъ на) лице, дебелоокъ.

—ИК: ач-ик = откритъ (ач-мак = откривамъ). —КИН, —КАН: пиш-кинъ = изпеченъ, зрѣлъ; вещь, отъ пиш-мек = пека; чалъш-кан = работливъ, отъ чалъш-мак = работа.

Отъ персийскиишъ прилагателни суфикси употребявани въ турския езикъ у насъ сж минали следнитъ:

—АНЕ: див-ане = глупавъ, „въ който има лошъ духъ“, отъ перс. див = бѣсъ, лошъ духъ (сравни нашитъ: само-дива, коро-дива); —БЕР: дил-бер = сърдеченъ, милъ — отъ перс. дил = сърдце; —АВЕР: дил-авер = сърдчатъ, сърчанъ; дил-авера = сърдчаностъ, подвигъ; джан-авер, който носи душа, животн. после: звѣръ, глиганъ — Джанаваръ-тепе = глиганско бърдо.

—ХЕМ: (сжщо, еднакво): хем-шехри = съгражданинъ, емшерия, отъ перс. шехир = градъ.

Отъ турскитъ суфикси за образуване на наречия ние сме заели —ДЖА, —ДЖЕ: хайван-джа = катъ животно, будал-джа = възгупавъ

своите капитали съ по-добри проценти. Обаче скоро се уясни, че богатите не сж толкова много, а консулти още по малко и грамадните разкошни здания стояха празни. Някои пък разчитаха върху курорта в надежда, че тогава ще могат да спечелят за цяла година, но и та смятка се оказала крива, защото по климатически и други стопански условия варненският курорт е краткотраен. Впрочем варненският тъй наречен курорт не е истински курорт, а е само лятна климатическа станция. Така щото и двете страни останаха недволни: едрите собственици, защото зданията им често стоят празни по не намиране на по-богати наематели, наемателите пък се оплакват, че мъчно намират малки или средни помещения съ всички необходими удобства и достъпни за тяхните слаби кисии.

До нерадостно положение се е дошло за това, че не разбирахме хода на историческия събития: западно-европейската цивилизация внася в чужди страни дълбоки промени в досегашния им живот и досегашното им устройство, а в дадения случай не се е разбрало, че за напредъ ще се търсят предимно малки апартаменти (помещения) съ по една, две или най-много три стаи съ кухня и други необходими за едно домакинство принадлежности, и че за това тръбваше да се строят тъй наречените *Zinshäuser* (maisons à loage, дома отдаваеми в наеми, на полски *domy czynszowe*), а не здания предназначени за богаташи и съ скъпи наеми. И даже сега при тази жилищна криза, който би построил макар грамодно здание, но разпредѐлено на малки и удобни апартаменти, не ще се оплаква, че зданието му стои празно. За таквото здание ще се намират винаги наематели, независимо от курортния сезон. Ще дойде време, когато тая истина ще стане ясно за всички и къщите в Варна ще се строят по новата система — т. е. тъй наречените *Zinshäuser*.

Я. Варналиев.

Нѣщо за пенситѣ.

Много мастило се излѣ много хартия се изхаби по този законъ за пенситѣ отъ 1932 г. Усилените постѣпки сж направени предъ надлежното мѣсто отъ конгреситѣ на пенсионеритѣ за отмѣненieto на този несправедливъ законъ, но всичко остана *ad graecas calendas*. Законодателтѣ никога не може да положи въ основата на едно законодателство началото на несправедливостта, защото туй законодателство се отнася до уреждане пенсията на държавата съ членове, въ общностъ, въ общожитие-

то, а не съ нѣколко членове отъ това общожитие. Нима за поддържа-не финансовото положение на страната трѣбваше по единъ несправедливъ начинъ законодателтѣ да отправи погледа си само къмъ пенситѣ на пенсионеритѣ, които сж излагали гърдитѣ си на вражескитѣ куршуми по бойнитѣ полета или съ унили гърди сж работѣли при здушната атмосфера въ канцеларитѣ? Това е несправедливо, защото почти, въ сравнение съ източници, най-големѣ удрѣжки се правятъ отъ пенситѣ. Бѣгло посочваме тѣзи удрѣжки:

- 1) Окастрѣване до 50% на пенситѣ съ ревизията
- 2) Удрѣжки 5—15%, а сега до 5%
- 3) Отнимане 10% увеличение на тѣзи пенсионери, които сж надъ 60 год. възраст.
- 4) Отнимане правото дадено съ чл. 14 отъ закона за пенситѣ, 1—5%, увеличение за тѣзи пенсионери, които иматъ 35—40 год. служба, защото сж заварени пенсионери (чл. 73 ал. II.).

Съ тѣзи удрѣжки едни пенсионери се облагодетелствуватъ за смятка на други, защото сж били уволнени по-рано, а най-повече сж ошетенѣ всички.

Създателтѣ на поменатия законъ, вижда се не е билъ правникъ, понеже не би създалъ този законъ, почиващъ на вопиюща несправедливостъ. Какъ той се е осмѣлилъ да грабне залъка отъ устата на пенсионера, който е изпълнилъ дълга си въ полето на честта съ достоинство къмъ родината или е изпълнилъ честно и добросъвестно службата си въ държавнитѣ или общинскитѣ канцеларии? Нима пенсионеритѣ тази бедствена участъ заслужаватъ? — Нѣма ли да се поправи тази крещяща несправедливостъ? Ще чакаме да видимъ.

Четете и разпространявайте в „В. Кореняк“.

ХРОНИКА

На 7. III т. г. нашиятъ сътрудникъ г. **Ив. П. Церовъ** въ тѣсенъ кръгъ отпразднувалъ своята 80 годишнина. На заслужилия гражданинъ на Варна, на неуморимия и трудолюбивъ общественикъ и книжовникъ **Ив. Церовъ**, редакционниятъ комитетъ поднася своитѣ сърдечни приветствия, като му пожелава здраве и бодростъ.

Въ миналия брой на вестника, ние изкахме мнение, общинската управа да излѣзе съ едно изложение по поводъ изнесено то въ в. „Седмична поща“, за щетитѣ нанесени на общината при постройка на морскитѣ бани. Ние

изказваме задоволството си, че общинската управа излѣзе съ едно изложение като се отпечата въ всички варненски ежедневници. Получи се и въ редакцията ни за помѣстване решението № 4/37г. Съжеляваме, че поради претрупания материалъ не може да го помѣстимъ, а независимо отъ това, то стана достояние на всички граждани, тъй като се разпространи въ хиляди екземпляри. Дължимъ да подчертаемъ, че въпроса не е още уясненъ окончателно.

Който се интересува за миналото на гр. Варна, трѣбва да чете в „Варненски Кореняк“ въ който лица, познаващи миналото на Варна, изнасятъ ценни материали.

Назначена е комисия подъ председателството на пом. Кмета г. Борлаковъ, която да даде заключение относително хазартната концесия, сключването на договора, неговото изпълнение и въ какво положение се намира Концесията. Комисията се състои отъ правници, които трѣба да се произнесатъ въ най-скоро време, защото трѣбва частъ по-скоро да се ликвидира съ тоя въпросъ. Не бива да се протаква разрешаване на въпроса, защото трѣбва да се тури край на мълвата, която е най-лошиятъ факторъ при създаване общественото мнение. Колкото и да сж голѣми интереситѣ на общината, все пакъ всичко трѣбва да се разрешава на основание на законитѣ въ страната — единствена гаранция за премахване на облагодетелствуване, злоупотребления и пр.

На 6. IV т. г. почина въ София професоръ **А. Иширковъ**. България съ неговата смъртъ губи много, защото той бѣ добъръ историкъ и географъ. Билъ е учителъ преди години въ Варна и обичаше Варна. Неговитѣ исторически и географски бележки за Варна, печатани въ Периодично списание заслужаватъ да бждатъ прочетени отъ всички, които се интересуватъ отъ Варна.

На 22. II т. г. Кооперация „Българска Химическа Индустрия“ съ седалище гр. Варна имѣ своето редовно годишно събрание.

Избра се новъ управителенъ съветъ въ съставъ: Ал. Поповъ — преподавателъ по Стопанска География въ Варн. Търговско училище, Бор. Божилковъ — зап. полковникъ, х. Ат.

Поповъ, Цанко Р. Ковачевъ, П. Мариновъ — агрономъ и контролна комисия: Вас. Райковъ — преподавателъ въ Търговското у-ще, Никола Юрдановъ — агрономъ и Никола Станчевъ — аптекаръ.

Събранието изработи единъ планъ който ще се реализира на етапи. Първия обектъ е проагитиране и засѣване на доходни земеделски култури, именно, разни етерични растения, като пиретрумъ, мента, валеряна и др.; вториятъ обектъ е индустриализиране на соята; и третия — индустриализиране на солена-та вода.

Кооперацията има амбицията да обобщи много навременни желанѣ и инициативи въ Шуменската областъ и да стане отъ общо народна полза.

Пожелаваме полезна стопанска дейностъ на Кооперацията.

Негово Високопреосвещенство Варненски и Преславски Митрополитъ **Г. Г. Симеонъ**, е благоволилъ и написалъ следния отзивъ за паметника и за трудътъ на нашия съгражданинъ, Д. Мухтаровъ, който озглавилъ той така:

„Цененъ исторически замахъ изъ древността.“

„Тоя паметникъ на г. Димитъръ Николовъ Мухтаровъ — Асенови, е плодъ на дълги изучавания и на упоритъ трудъ. Той заслужава всѣка похвала и почитъ. Ако да може стане общо достояние, това би било добро дѣло и единичка справедлива награда на неуморимия труженикъ, който го е съставилъ. Благославяме трудолюбивия му съставителъ.“

(п.) † Варненски и Преславски Симеонъ.

Варна, 5 II. 1937 г.

Варненската Популярна Банка е открила клонъ въ квартала „Аспарухово“.

Изказваме задоволството си и пожелаваме успѣхъ на това полезно дѣло, създадено за улеснение.

За квартала „Аспарухово“ трѣбва да се полагатъ повече грижи и отъ общинската ни управа, която трѣбва да се стреми да задоволява и нуждитѣ на крайнитѣ квартали. По-край центъра, нека се работи и за тия квартали.

Умоляватъ се тия абонати, които не сж си изплатили абонамента, да побързатъ да сторятъ това. Нѣма по-ефтинъ вестникъ отъ в. „Варненски Коренякъ“. За 24 броя голѣмъ форматъ годишно всичко 25 лева. Вестникътъ се поддържа само отъ абонаменти. Застѣпва интереситѣ на Варна, работи за Варна и дава ценни сведения за Варна. Нека абонатитѣ, които съзнаватъ това, да подпомогнатъ редакцията.

Печатница „Просвѣщение“ — Варна

идиот-ча, та и: „той е малко по-юнакча отъ него.“

За образуване на по-висша степенъ ние сме заели отъ турцитѣ удвояването на прилагателни и наречия: чок-чок = много-много = твърде много; узун-узун = много дълъгъ; едно дѣ-дълго = дълго писмо; бѣ-ѣло бѣло, по-бѣло не може. Ние сме заели изцѣло турски форми за абсолютно степенуване, при което първата срѣчка на прилагателното се повтаря и се завършва съ — м, — б, — с, — р: бом-бош = съвсемъ празенъ, бом-бок = съвсемъ оцапанъ; доб-долу = съвсемъ пъленъ; бюз-бютюн = изцѣло, съвсемъ; без-белли = съвсемъ ясно, очевидно; кьор-кьотюк пиянъ.

Въ думата беттер ние имаме персийски суфиксъ за сравнителна степенъ: перс. бед = лошъ, бед-тер = по-лошъ, (бед-ху = лошо нравенъ конъ).

Въ турския езикъ твърде често се употребяватъ съчетания на думи отъ които едната или дветѣ нѣматъ

никакво значение: абук-сабук = бръщолеване, чолук-чоджук = семейство, филан-фѣстъкъ (туй-онуй), аман-заман (аман = милостъ), мати-маскара, зиян-зебил. А още по-често се употребява, за да се обозначи множество или пренебрежение удвояването на думата, като се замѣни началната и съгласна съ М: паша-маша; сандѣкъ-мандѣкъ, куцукъ-муцукъ, Петри-метри; жена-мена не бръсна азъ! казва нахалникътъ. Сжщо и наречията: чара-бара, гит-гиде, ара-сѣра, бас-бая

Въ нашия езикъ сж нахлули много турски предлози и разни дребни частици на речта, съ които ние изобилно си служимъ, съ които отсѣняваме нашата мисълъ, подсоляваме речта си и я правимъ жива, изразна, лаконична и нашенска. Ние съвсемъ бихме се спънали въ говора си, ако ни се забранѣше да казваме: асѣж, затѣж, ама, ами, зеръ, санки, белки, чунки, гиди, гиби, гьоре, хемъ, хеменъ, тамамъ, холанъ, бе, бре, бая, коджа, хайди, хий, хи-бей, хѣма. Ние бихме сто-

яли като истукани (перс. „скелетъ“) предъ нѣкое настѣпващо хапливо куче, ако ни бждѣше отнето правото да го пропѣдимъ по турски: „чиба, хѣ чиба дел“. Момчетата биха стояли въ неудомяние какъ да подмамятъ гарджетата, ако, макаръ и съ череша въ ржка, не смѣяха да ги призоватъ сладкогласно по турски: „уй-гя!“ Никое магаре не би мръднало отъ мѣстото си, ако не му се каже „дий!“, то не би се спрѣло ако не му се викне по турски „чуш!“ Всѣки малакъ би те гледалъ като „волъ“ ако не знаешъ да се споразумѣешъ съ него по турски и му викнешъ като делиормански турчинъ „вуах-вуахъ!“ и не би се бутналъ ако не му изкрескашъ „хѣ, хѣз-гери дел“. И най-после всѣка гарга безъ стѣснение би ти изкѣлвала гроздето отъ асмата, ако би се заловилъ да я увещавашъ кротко по български: „моля те, хвъркни си“, а не я пропѣдишъ, безъ усукване, по турски: „къшъ маря, хѣ къшъ дел“

Ние бихме станали въ говора си пусти и безжизнени, ако езикови

пуританци биха ни забранили турскитѣ възкликателни, удобрителни, съжалителни думици: вай, аманъ, кешки, язъкъ, хей, брей, тю, бря, хай сиктиръ, ухаа, машалла, ишалла, ашколсунъ, аферимъ, ялла, валла-билля; чатъ — чатна, патъ — патна, такъ — такна, чатъръ — изчатърка, латъръ — изпатърка, сусъ, прасъ — прасна, джасъ — джасна, джисъ — джисна, джизърка; джаста-праста, ура-тута, пата-кюта, лупа-тупа, чурчуръ — чурка, чучурка, въз-възъ — възърка, мѣз-мѣзъ — мѣзмѣза, лѣн-гър-тѣнгъръ („тѣнгъръ“ е звуко-подраж. за „гърмя“; „тенгри“ е небе — гръмовито: сравни надписа на мадарския коникъ „тенгриден яръ-тѣш кахан“, т. е. отъ небето — отъ Бога — поставенъ каханъ).

(следва).

Всѣки, който се интересува за Варна, трѣбва да стане абонатъ на в. „Варненски Кореняк“.